

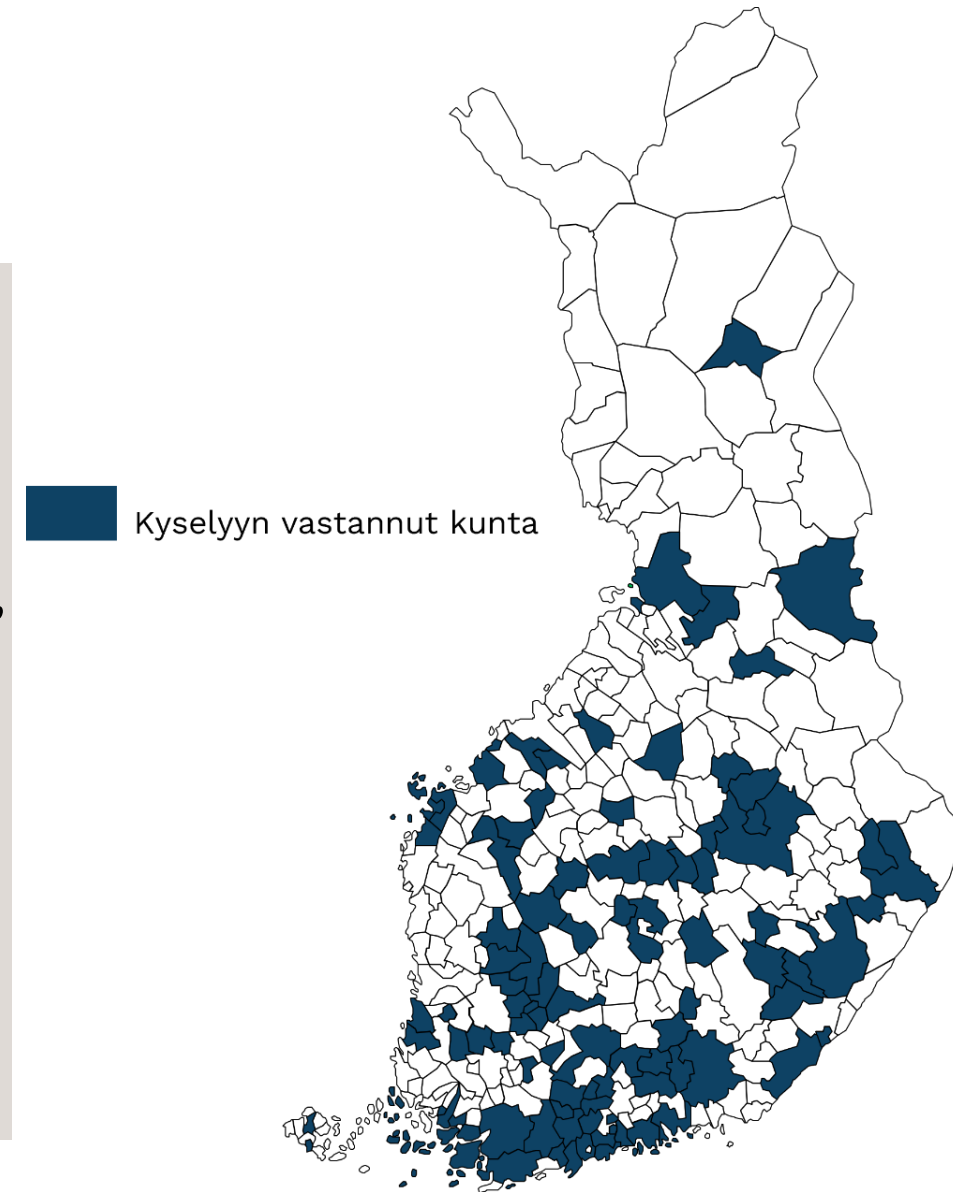
Mitä tapahtuu kuntien ilmastotyössä?

Kuntaliiton ilmastaselvitys 2021

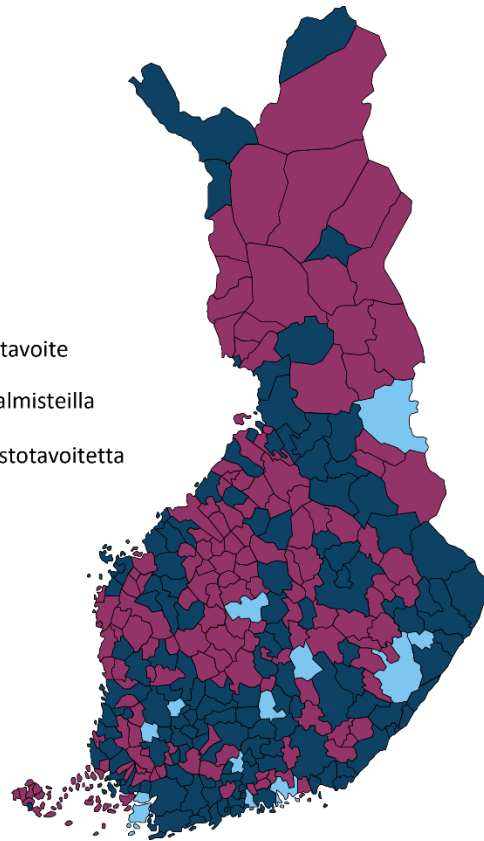
Juuso Puurula

Kuntien ilmastaselvitys

- Selvitys tehtiin marras-joulukuussa 2021 verkkokyselynä.
- Kyselyyn vastasi 105 henkilöä, jotka edustivat 96:tta kuntaa.
- Kyselyssä selvitettiin kuntien ilmastotyön perustietoja, työn organisointia ja resursointia, ilmastonmuutoksen hillintää, ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä ilmastotyön tulevaisuutta.
- Kyselyn vastaajiksi pyydettiin kunkin kunnan ilmastotyöstä parhaiten perillä olevaa henkilöä.
- Suurin osa vastaajista työskenteli kunnassa joko ympäristö-tittelillä tai ilmastotyön asiantuntijana.

Kuntien ilmastotavoitteet

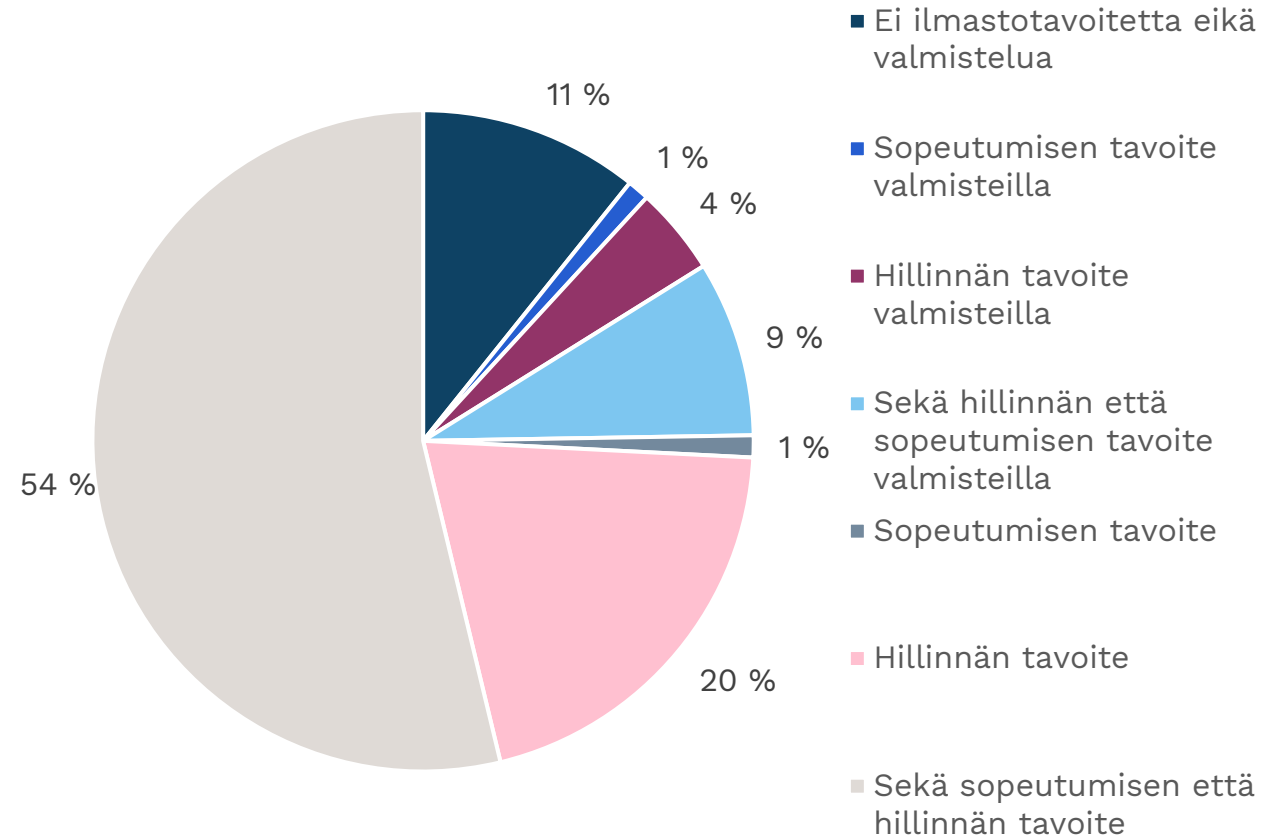
Kuntien ilmastotyö

- 138 kunnalla on ilmastotavoite
- 11 kuntaa valmistelee ilmastotavoitteen asettamista
- Näissä kunnissa asuu n. 4,5 miljoonaa suomalaista
- Mitä suurempi kunta, sitä todennäköisempi ilmastotavoite on

**80 %
suomalaisista
asuu ilmasto-
tavoitteen
omaavassa
kunnassa**

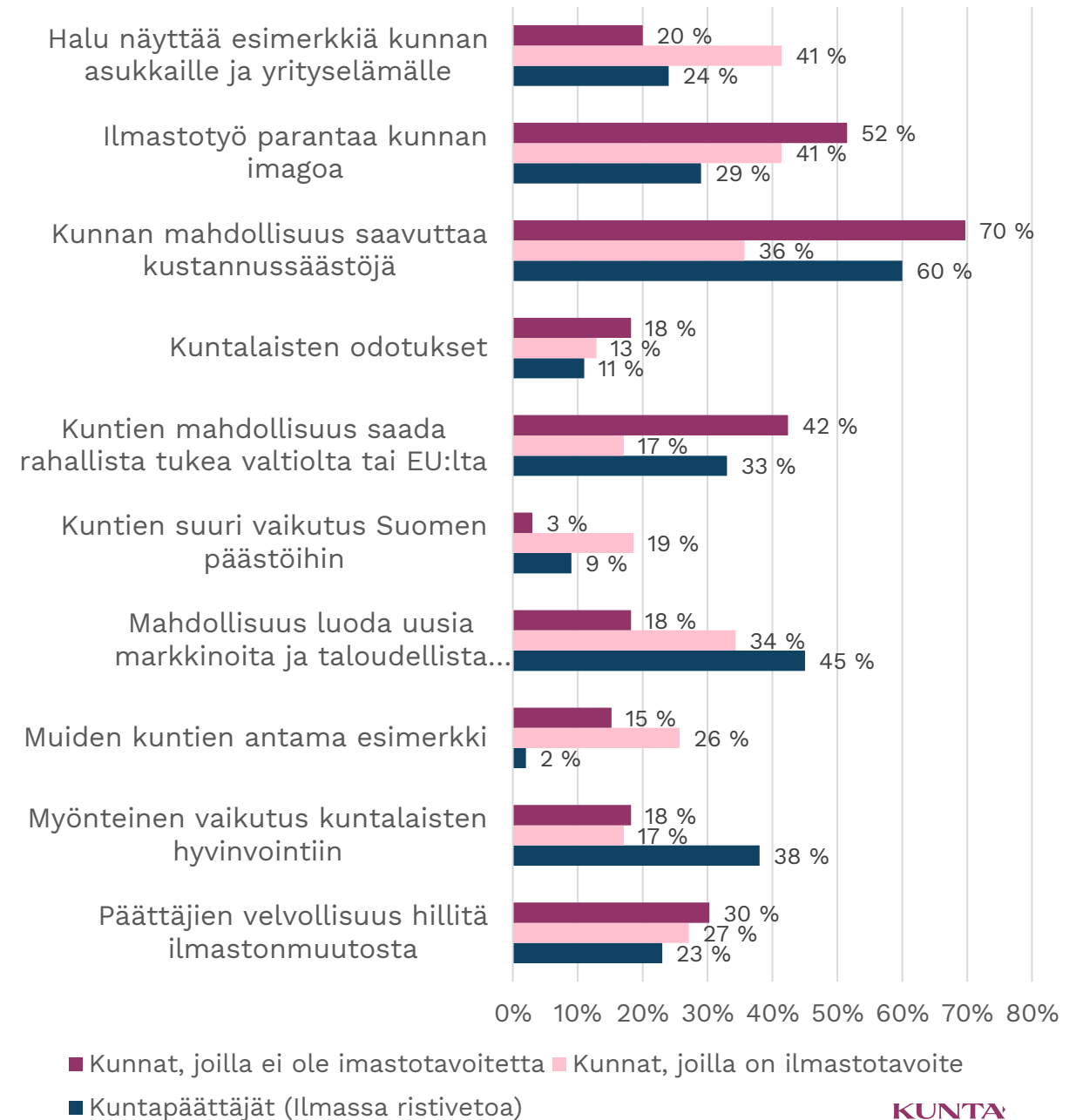
Kuntien ilmastotavoitteet

- Kyselyyn vastanneista kunnista 75:llä oli ilmastotavoite.
- Yleisin tavoite koski sekä ilmastonmuutoksen hillintää että sopeutumista.
- Yleisin ilmastotavoite oli 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä (ns. HINKU-tavoite).
- Lähes kaikilla ilmastotavoitteen omaavilla kunnilla oli myös erillinen ilmasto-ohjelma.
- Yleisin syy ilmastotavoitteen puuttumiselle oli resurssien puute

Ilmastotyön motivaatiotekijät

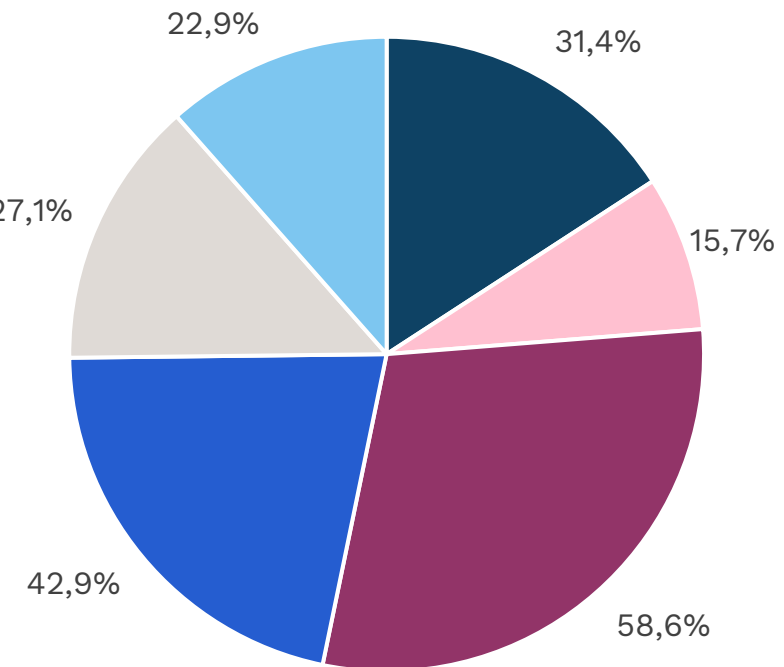
- Ilmastotavoitteen omaaville kunnille tärkein motivaatiotekijä ilmastotyöhön oli imago ja esimerkin näyttäminen.
- Muille kunnille motivaatiota ilmastotyöhön voisi lisätä erityisesti kustannussäästöjen aikaansaaminen, myös imagotekijät tärkeitä.
- Kuntapäättäjille (Ilmassa ristivetoa-tutkimus) tärkeimmät motivaatiotekijät olivat kustannussäästöt sekä mahdollisuus luoda uusia markkinoita ja taloudellista aktiivisuutta kuntaan.

Ilmastotyön organisointi

- Ympäristötoimi vastaa yleisimmin ilmastotyön organisoinnista, mutta organisoituvastuu on jakautunut tasaisemmin kunnissa sitten Kuntaliiton edellisen kyselyn 2015.
- Yleisintä oli, että ilmastotyötä tehdään oman työn ohessa.
- Ilmastoasiantuntijoiden määrä on kuitenkin tuplaantunut kunnissa vuosien 2015-2021 välillä.
- Enemmistön mielestä ilmastotyö on vakiintunut hyvin osaksi kuntien arkea.

- Ilmastotyöhön on osoitettu erillinen henkilöstöresurssi (esim. ilmastokoordinaattori)
- Ilmastotyöhön on osoitettu osa-aikainen henkilöstöresurssi
- Ilmastotyötä tehdään oman työn ohessa
- Ilmastotyötä koordinoi poikkihallinnollinen ryhmä
- Ilmastotyötä koordinoi tietty toimiala (esim. ympäristöpalvelut)
- Jokin muu tapa, mikä?

Ilmasto-osaaminen kunnissa

- Kunnat hyödyntävät eniten toistensa ilmasto-osaamista.
- Maakuntaliitot ovat tärkeitä erityisesti pienille ja keskisuurille kunnille.
- Suurissa kaupungeissa hyödynnetään eniten erilaista ilmasto-osaamista.
- Ilmastoasiantuntijoita työskentelee erityisesti suurissa kaupungeissa.

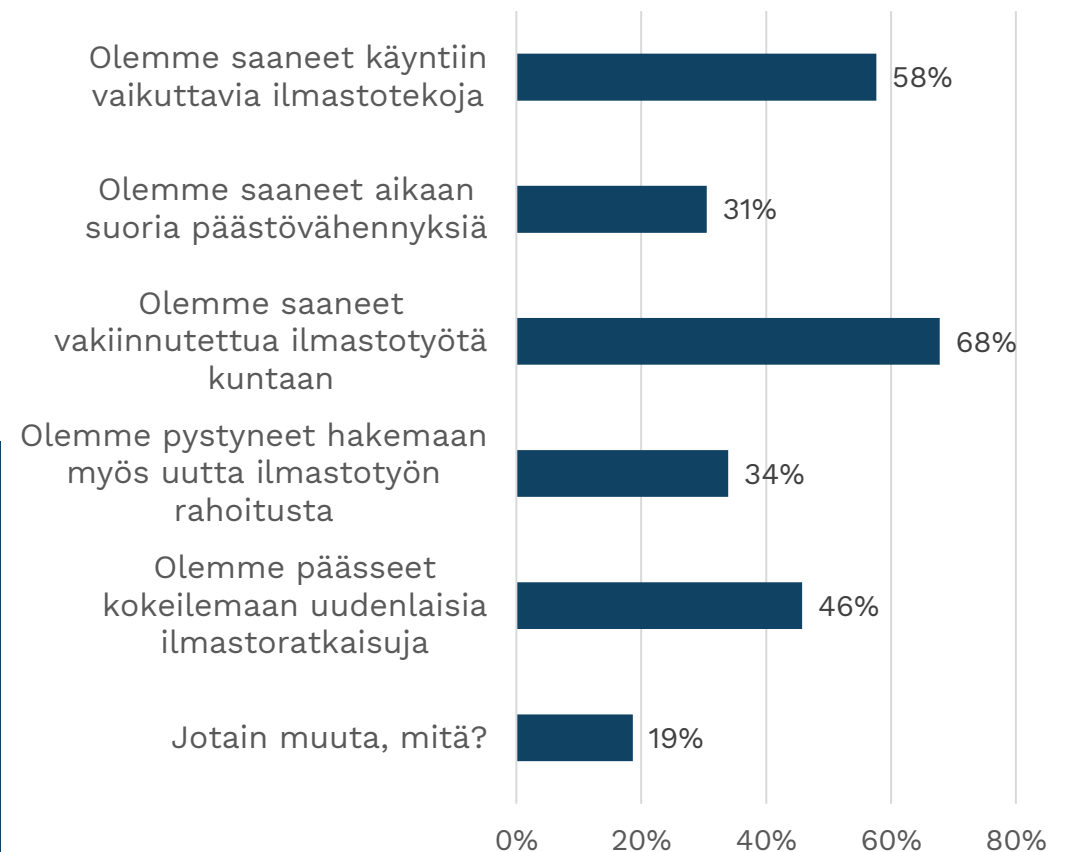
40 % kyselyyn vastanneissa kunnissa työskentelee ilmastoasiantuntija

Ilmastotyön resurssit

- Ilmastotyöhön tarvittaisiin erityisesti yleistä rahoitusta kuntien budjeteista.
- Hankerahoituksella on kuitenkin saatu paikattua resurssien puutetta.
- Ilmastotyö onkin vakiintunut kuntiin hankerahoituksen avulla.
- Suurin syy hankerahoituksen hakemattajättämiselle on henkilöstöresurssien puute kunnassa.

80 % vastaajista kertoi, etteivät ilmastotyön resurssit ole riittäviä

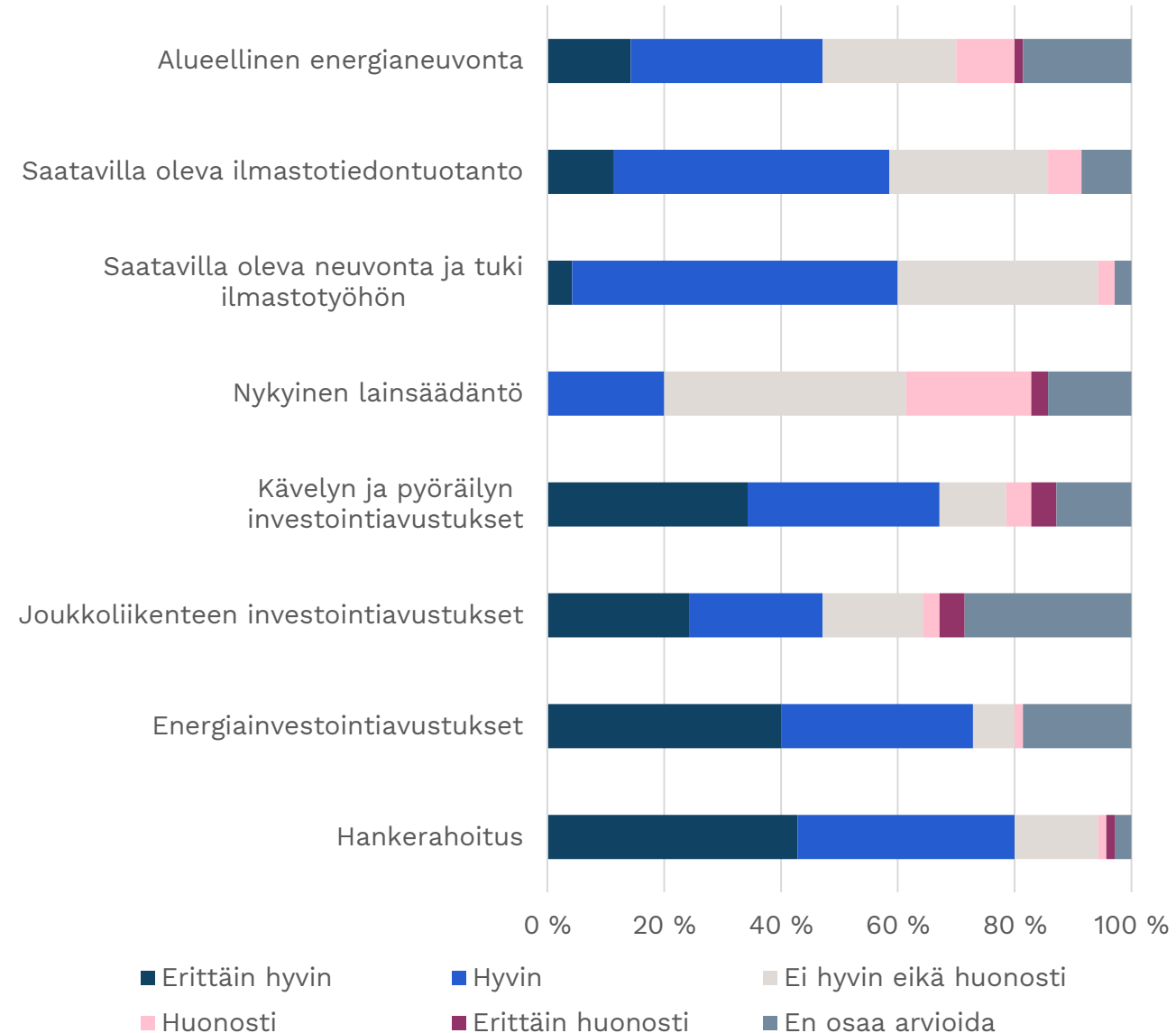
Hankerahoituksen hyödyt

Ilmastotyön tuki

- Hankerahoitusta pidettiin parhaana tukimuotona kuntien ilmastotyölle.
- Myös investointiavustukset koettiin hyviksi tukielementeiksi.
- Erityisesti nykyisen lainsäädännön koettiin tukevan kuntia heikosti ilmastotyössä.
- Resurssien puute on kuitenkin suurin haaste kunnille eikä pelkkä hankerahoitus riitä ilmastotyön pitkäjänteiseen kehittämiseen.
- Lainsäädännön puutteet linkittyivät myös käytössä oleviin resursseihin.

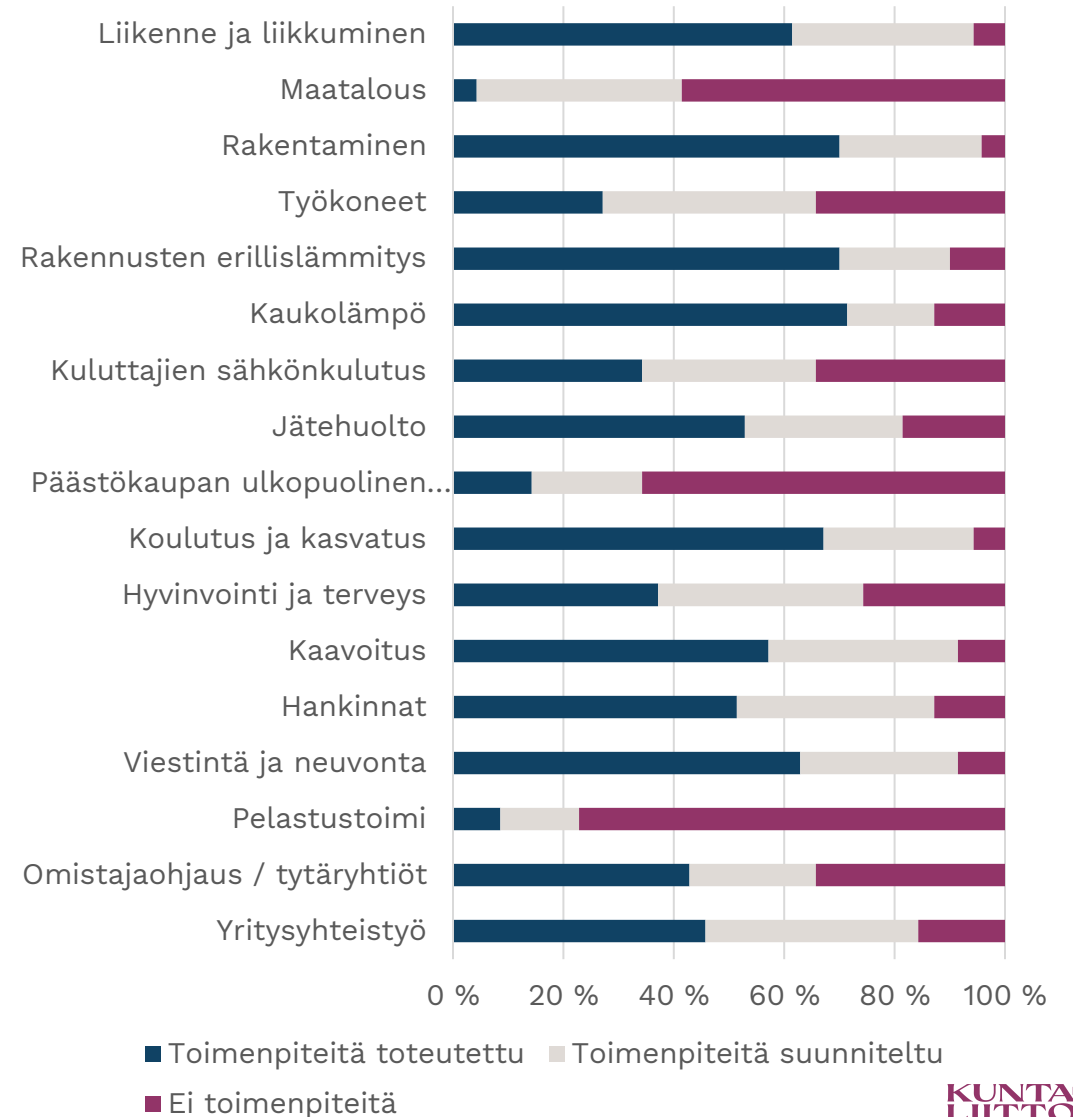

”Lainsäädännön tulisi vaatia ilmastotyötä kunnilta. Niin kauan kuin ilmastotyö ei ole pakollista, sitä ei saada resursoitua. Meidän kaupungissa ei ole ollut ilmastotyön koordinoinnin ja johtamisen hankkeita, vaan irrallisia yksittäisiä hankkeita, joiden puitteissa ei ole pystytty vastaamaan organisaation sisäiseen koordinoinnin tarpeeseen ja johtamisen puutteeseen.”
-Kuntien ilmastokysely, avoimet vastaukset

Ilmastomuutoksen hillintä

- Päästöjä vähentäviä toimenpiteitä on toteutettu kunnissa erityisesti rakennusten energiankulutukseen, liikenteeseen, koulutukseen ja viestintään liittyen.
- Parhaiten ovat onnistuneet rakennusten energiankulutukseen liittyvät toimet.
- Liikenteen päästövähennystoimet arvioitiin useimmiten huonosti onnistuneiksi.
- Mitä suurempi kunta, sitä paremmin päästövähennystoimet ovat onnistuneet.

Ilmastomuutoksen hillinnän toimenpiteet kunnissa

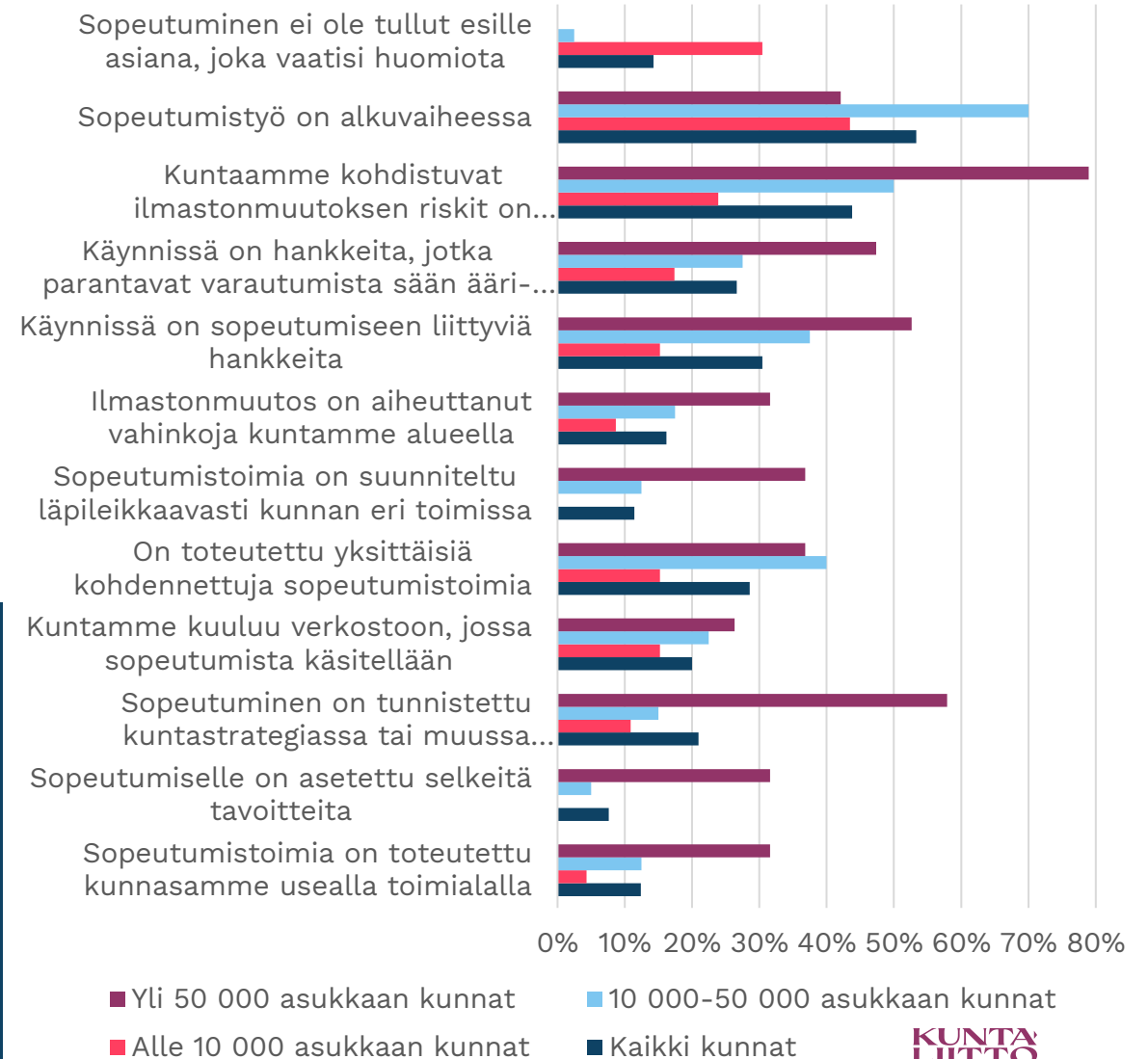

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

- Mitä suurempi kunta, sitä yleisempää työ ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi on.
- Suurissa kaupungeissa ollaan hyvin perillä kuntaan kohdistuvista ilmastonmuutoksen riskeistä ja sopeutumistyö on suunnitelmallista.

Vesienhallintaan liittyvät sopeutumistoimet ovat kaikista yleisimpiä kunnissa.

Missä mennään kuntien sopeutumistyössä?

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

- Myös sopeutumistyössä suurin haaste liittyy vähäisiin resursseihin.
- Sopeutumistyön selkeä vastuuttaminen auttaisi työssä.
- Vastaajat kertoivat myös avoimissa vastauksissa, että ilmastonmuutoksen hillintä vie kaiken huomion ilmastotyössä, minkä vuoksi sopeutumiseen ei ole aikaa tai resursseja.

Sopeutumistyön haasteet

Kuntani sopeutumistyötä tukisi parhaiten...

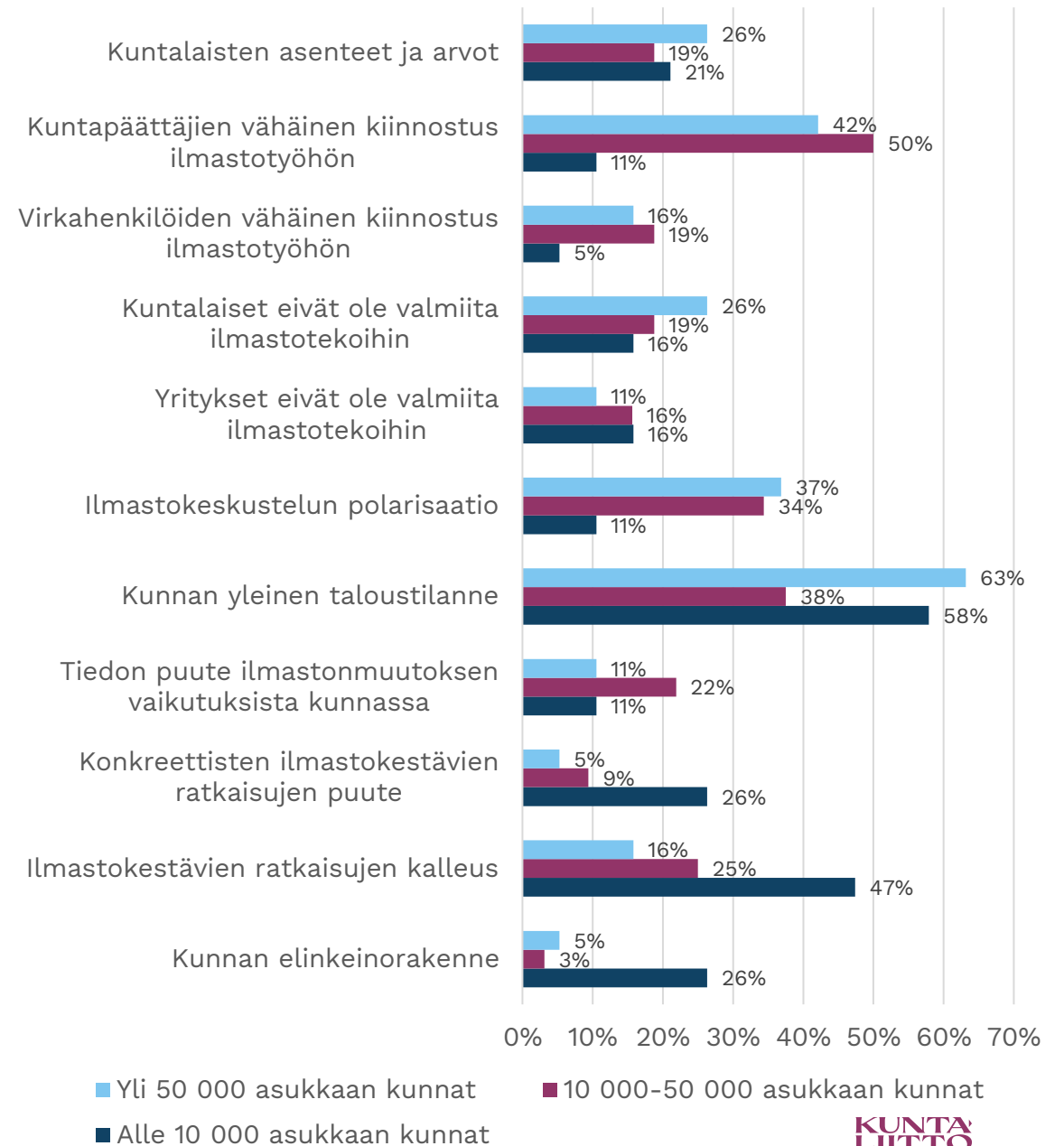

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

- Resurssien lisäksi kunnat kaipaisivat tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista sopeutumistyön tueksi.
- Maakunnallinen tai seutukunnallinen yhteistyö sopeutumistyössä voisi auttaa resurssihaasteen kanssa.
- Vain suurilla kaupungeilla on resursseja joko tuottaa tai hankkia itse tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista.
- Myös korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa yhteistyötä tekevät pääasiassa vain suuret kaupungit.

Ilmastotyön haasteet

- Suurin haaste kuntien ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta on kautta linjan resurssien puute.
- Myös kuntapäättäjien vähäinen kiinnostus ja ilmastokeskustelun polarisaatio koetaan merkittäviksi haasteiksi ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta.
- Avoimissa vastauksissa nostettiin esille eri sektoreiden päästövähennystoimien vaikeus ja erityisesti liikenteen päästöjen vähentäminen.

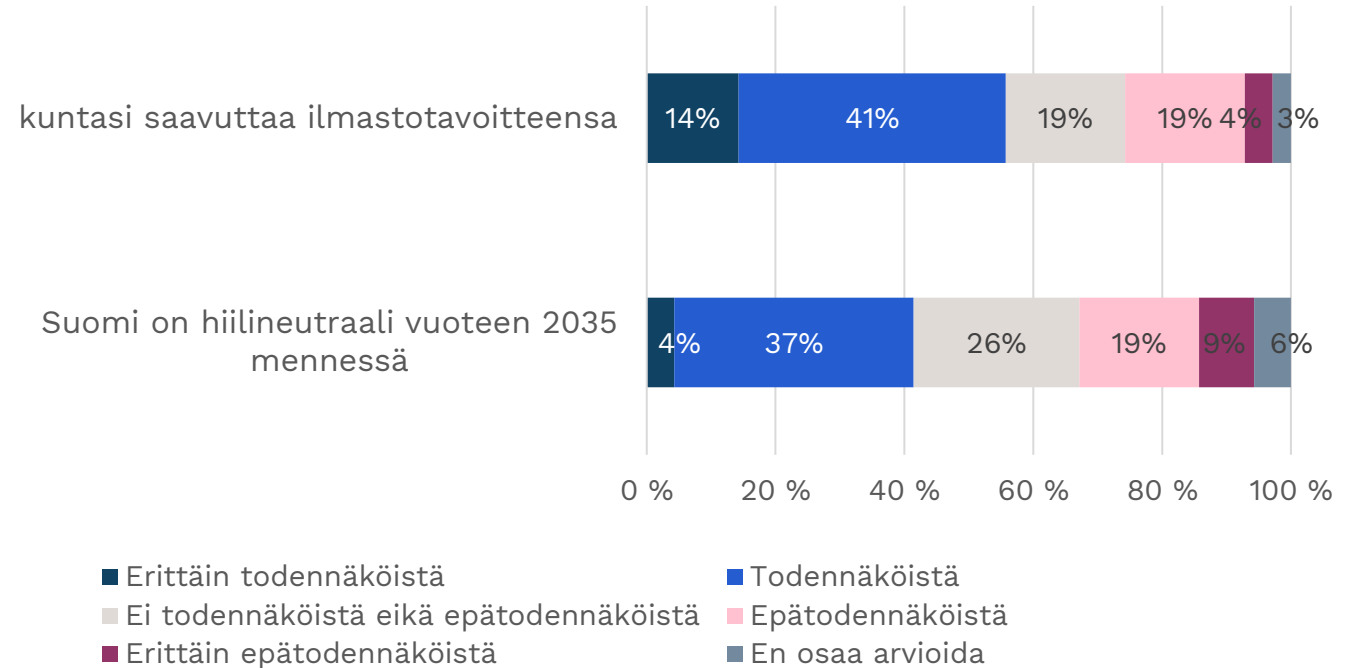

Ilmastotyön tulevaisuus

- Kunnat luottavat omiin ilmastotavoitteisiinsa enemmän kuin kansalliseen tavoitteeseen.
- Pienet kunnat ovat kaikista luottavaisimpia ilmastotavoitteidensa saavuttamisesta.
- Keskisuuret kunnat suhtautuivat kaikista pessimistisimmin Suomen kansalliseen ilmastotavoitteeseen.

Kuinka todennäköisenä pidät, että

40 % vastaajista arvioi todennäköiseksi, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035.

Johtopäätökset

- Kuntien ilmastotyö kaipaa erityisesti resursointia, joka ei ole riippuvaista esimerkiksi ulkopuolisesta hankerahoituksesta.
- Noin neljännes vastaajista kannatti velvoittavampaa lainsäädäntöä kuntien ilmastotyöhön, mikä voisi auttaa resurssipulan kanssa.
- Ilmastotyön asiantuntijuus on kasvanut kunnissa merkittävästi vuoden 2015 jälkeen.
- Ilmastomuutoksen hillintä on paljon pidemmällä kunnissa kuin ilmastomuutokseen sopeutuminen.
- Ilmastotyö on sitä yleisempää, mitä suurempi kunta kyseessä. Pienillä kunnilla ei ole laittaa yhtä paljon resursseja ilmastotyöhön kuin suurilla kaupungeilla. Seutukunnallinen tai maakunnallinen ilmastotyön koordinaatio voi auttaa pieniäkin kuntia pääsemään alulle ilmastotyössä.

KUNTA LIITTO